

B E S Z É D

özv. Koronka Józsefné sirjánál.

(Mehalt 1882. nov. 20-án 90 éves korában.)

T. gyászoló család és halotti gyülekezet! Elhullott a levél az erdők fáiról; élettelen némaság honol a letarolt mezőn; a munkálkodó természet szendergésre tért a nagy pályafutás után; minden, mi bérczháton és völgyölében virágot és gyümölcsöt hajta, csendes és kihalt, hogy jelképezze a mulandóságot. Már csak az emlékezetben él, hogy e mezőkben, „merre szem ellát puszta földön, égen“, az öröm vig dala zengett a munkásnép ajakán. Igen! a haldokló ősz bús ünnepét ulti. S hogy e gyász ünnepélyesebb, a bánat meghatottsága kifejezőbb legyen, az élet és halál nagy Istene szólítá egyik hív sáfárát: jer! a te életidőd betölt! lelked az enyém, emléked a sokaságé, tested a vele rokon földé; menj nyugodni az én erős, paizsos szolgálommal, a természettel, együtt akarom látni temetési pompátokat; mindketten hivek és igazak valátok, jutalmul zavartalan békét és nyugalmat adok nektek. A fáradt vándor kifáradva ezer megpróbáltatás után, örömmel, menynevei látások között fogadá az égi hangot, mely a megdicsőülés hónapát feltárta előtte.

Isten e választottja, a már boldogult halandó, 90 évet élt özv. Koronka Józsefné, sz. Mosóczi Klára vala. Ki volt ő? Ne kérdezzétek tőlem! Vagy mi annak az égi testnek neve, mely fényével és melegével munkára hívja a föld porát, áldást oszt a teremtmények millióinak? Ugy-e a nap! Ó tovább, mint egy emberöltőn, a jótékonyság egy napja volt. Férje, mint e helybeli unitár. gymn. igazgatótanára, félszázig tartá vállain, mint Atlás az eget, annak erkölcsi és szellemi terheit. S a hány tanítványa volt a nagy tanárnak, azok feleségének mind gyermekei valának. Ma már a jótékonyságot is hivatalos testületek gyakorolják a munkamegosztás elvénél fogva. A régi nagy időben, melyet klassicusnak hívtak, egyesek szerepe és ereje döntött igen sokszor a csatasíkon, a családi életben, humanus és realis téren. Akkor csak a hivatottak, a nagy lelkek mozgatták a társadalom gépezetét. Ma mindenki részt kíván, ha önzésből, ha erényből, a közös munkakörből. Talán jól is van így! Az egyéni akarat nyilvánulásának fejlődési tért kell engedni. Ez eszmét a felvilágosodás s a szabadság utáni vágy, korunk e napi kérdései, hozták hullámzásba. Ki a megmagyarázója? ha a szabadság fejér leplén vérfoltok is mutatkoznak? ha az aranykalász a konkolylyal, a virág a tövissel ugyanazon nap fényével, s ugyanazon esőcsepp nedvével táplálkoznak?

Azon időben, melyben Koronka Józsefné élt, nem valának jó-

tékony nőegyletek, hogy beteget orvosoljanak, a ruhátlanak ruhát, az éhezőnek kenyeret adjanak. Ő maga egyedül egy jótékony nőegylet volt. Egy intézet beteg növendékeinek 47 éven át szerető ápolója, vigasztalója, több... anyja volt. Ki tudná oly gyöngéden teljesíteni e felszolgált és áldó szerepet, ha nem az anya? Hisz neki adott a bölcs gondviselés nagyobb mértékben fogékony szívet s belé érzelmeket. Míg a férfi a tudás titkáig mélyíti tekintetét s teremtő eszével megméri a magasságot és mélységet: addig a női kebel a másoknak nyújtott örömben saját szívének is örömét találja.

Az evangéliumi Thabiták és a magyar királyi vérből való szent, Erzsébetek állanak oly magasan az erkölcsi világ horizonján, mint a faltörő, kolossokat döngető Achillesek. Ha Koronka József 50 évi tanársága alatt annyi értelmes és világos főt, s köztük néhány, csaknem elsőrendű tudóst nevelt a hazának: Koronka Józsefné az érzelmeik világában, a szivekben örökíté meg emlékét jó tettei által. Az ezekre való visszaemlékezés sugarai derítették, — habár kis fényt — élete utolsó esztendeire, midőn a jobb idők után sója és kenyere fogyni látszottak. Tanui valánk, mily édes örömmel fogadta e megemlékezéseket. De ez emlékezéseknél nagyobb jutalmat hordozott saját keblében, a boldog öntudatban. Isten a Mózes prófétának adott kijelentésben hosszú életet ígért azoknak, kik szülőiket tisztelik és szeretik. Ő neki megadta Isten jutalmul e hosszú életet, ki a szülők gyermekeit s bennök az emberiséget oly édesen szerette. E szép hosszú élet nem telhetett el tőle is szenvedések nélkül. Közel 20 évi özvegység, s ezalatt három gyermekének elvesztése keserítették meg sokasodott esztendeit. A vallásos hit, az Istenbe helyezett bizodalom, az életben maradt gyermekek, unokák és feláldozó menyé könnyítették szenvedéseit a nehezedő napokban. Rákhel 20 évi várakozás után lehetett a Jákobé! te is ugyanannyi távollét után haza érkezéssel férjedhez, az anyaföld közös sírházába. Vidd hírül neki, hogy te láttad felépülni a Siont s megifjodni Izraelt. A Dávid korszakát Salamon befejezte.

Azon intézet nevében rebegek én, az erősek erőtelensége, búcsusztót hozzád, azon intézet nevében, melyre férjed oly nagy világosságot, te oly sok melegséget árasztátok. Vajha kettős hatásotok örökségképen szállana azokra, kik nyomaitokba lépének!! Álmodjatok csendesesen a letűnt nagy időről a hosszú éjszakán!

Gombos Sámuel.